

Consiliul Superior al Magistraturii

Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău

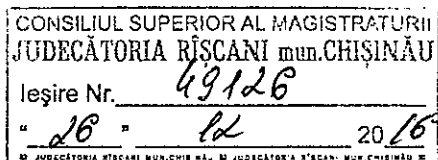
MD 2068 Chișinău, str. Kiev, № 3
tel. 44-20-03, 44-02-19, fax. 43-80-02

Высший Совет Magistrатуры

Суд Рышкань мун. Кишинэу

МД 2068 Кишинэу, ул. Киев, № 3
tel. 44-20-03, 44-02-19, fax. 43-80-02

Curtea Constituțională
a Republicii Moldova
mun. Chișinău
str. A. Lăpușeanu nr. 28.

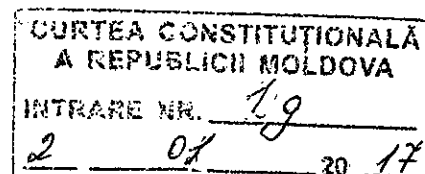
Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău, vă expediază spre examinare cererea avocatului Bot Alexandru în interesele lui Ion Toma, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei ”încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale s-au a sănătății” din alin. (1) art. 264 Cod Penal al RM, conform competenței.

Anexă: copia încheierii din 26.12.2016 - 1 filă;

copia cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate - 9 file.

Judecător

Veniamin Chișai

ÎN CHEIERE

26 decembrie 2016

mun. Chișinău

Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău
Instanța în componență
Președintele ședinței,
Judecător
Grefier
Cu participarea
Acuzatorului de stat
Avocatului inculpatului

Veniamin Chihai
Victoria Tonu

Ina Malai
Bot Alexandru

examinînd în ședință de judecată publică cererea avocatului Bot Alexandru înaintată în interesele inculpatului Toma Ion Alexandru cu privire la sesizarea Curții Constituționale a RM, în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a sintagmei ”încălcarea ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale s-au a sănătății” din alin. (1) art. 264 Cod Penal al RM,

A CONSTATAT:

În procedura Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, se află în examinare cauza penală privind învinuirea lui Toma Ion Alexandru de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova.

Potrivit rechizitoriului Toma Ion Alexandru este învinuit că, la 08.04.2016 aproximativ la ora 18 și 05 min. se deplasa cu spatele pe trotuar spre partea carosabilă în mun. Chișinău, str. Miron Costin 7, cu automobilul de model „ KIA Sportage” cu n/f DA989PE (Italia), ignorînd din imprudență cerințele Regulamentului Circulației Rutiere și anume pct. 45. 1): „Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținînd permanent seama de următorii factori: b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii; d) situația rutieră. 2) în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului”, 41. 2): ”Conducătorul vehiculului care intenționează să se deplaseze cu spatele poate să înceapă manevra numai după ce s-a asigurat că o poate face fără a crea un pericol sau un obstacol pentru ceilalți participanți la trafic, în cazurile în care cîmpul vizual în spate este limitat, conducătorul trebuie să recurgă la ajutorul altei persoane, aflate în afara autovehiculului.”, nu a manifestat dexteritate în conducere, nu a ținut cont de faptul că deplasarea cu spatele prezintă o anumită complexitate, că se deplasează pe trotuar unde pot fi și pietoni care au prioritate, a continuat deplasarea fără a racorda viteza de deplasare la una ce i-ar asigura siguranța rutieră, nu a apelat la ajutorul unei persoane din afara vehiculului și ca rezultat cu partea din spate a automobilului condus, a tamponat pietonul Mavra Laur, care se deplasa de-a lungul carosabilului.

Urmare a impactului pietonul Mavra Laur, s-a ales cu vătămări corporale medii manifestate prin fractura de capitelium osului humeral cu deplasare și fractura de cap al osului radial Mason II, fapt consemnat în raportul de expertiză medico-legală nr. 1205/D din 27.06.2016.

În ședința de judecată din 12.12.2016 avocatul Bot Alexandru a înainta o cerere privind sesizarea Curții Constituționale a RM, în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a sintagmei ”încălcarea ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale s-au a sănătății” din alin. (1) art. 264 Cod Penal, anexând sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Acuzatorul de stat Ina Malai, a menționat că nu este de acord cu cererea adresată de avocatul inculpatului solicitînd respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată.

Audiînd opiniile participanților la proces, luînd în considerație motivele cererii înaintate în raport cu materialele cauzei, instanța consideră cererea întemeiată urmînd a fi admisă din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 7 alin. (3), (4) Cod de procedură penală RM, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă

într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională. Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor legale și este expusă într-un act juridic care nu poate fi supus controlului constituționalității, instanța va aplica în direct legea.

Instanța reține că, conform pct. 82 al Hotărîrii Curții Constituționale RM nr. 2 din 09.02.2016 judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea îndeplinirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Pct. 83 al hotărîrii sus nominalizate prevede că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) g) Constituția RM, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Astfel, constatînd îndeplinirea în cererea avocatului Bot Alexandru a condițiilor indicate în Hotărîrea Curții Constituționale RM nr. 2 din 09.02.2016, instanța de judecată consideră necesar admiterea acesteia și a sesiza Curtea Constituțională a RM cu privire la excepția de neconstituționalitate a sintagmei "încălcarea ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale s-au a sănătății" din alin. 1 art. 264 Cod Penal, în raport cu prevederile art. 72 alin. (3) lit. „n” din Constituția RM.

În conformitate cu prevederile art. art. 7 alin. (3), 342 Cod de procedură penală a RM; art. 135 alin. 1 lit. a) din Constituția RM instanța de judecată -

DISPUNE:

Se admite cererea avocatului Bot Alexandru, ca fiind întemeiată.

Se sesizează Curtea Constituțională a RM privind controlul constituționalității a sintagmei "încălcarea ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale s-au a sănătății" din alin. (1) art. 264 Cod Penal al RM, în raport cu prevederile art. 72 alin. (3) lit. „n” din Constituția RM.

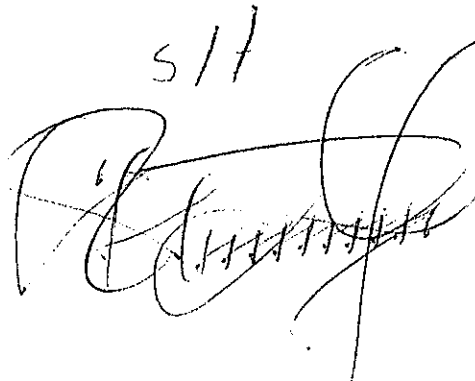
Se suspendă examinarea prezentei cauze, pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională a RM.

Se remite Curții Constituționale a RM prezenta încheiere și copia sesizării, pentru a fi examinată conform competenței.

Încheierea nu este susceptibilă de atac, însă poate fi atacată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței
Judecător

Copia corespunde originalului
Judecător

511

Veniamin Chihai
Veniamin Chihai

JUDECĂTORIA RÂȘCANI
mun. Chișinău, str. Kiev, 3

Solicitant: Bot Alexandru
Biroul Asociat de Avocați „Institutul de Drept Privat”
mun. Chișinău, str. Calea Orheiului 125/1, MD 2020
tel. +373 68 11 11 46
e-mail:baa.idp@gmail.com

în interesele inculpatului Toma Ion

C E R E R E

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

În fapt, pe rolul Judecătoriei Râșcani se află cauza penală în baza căreia inculpatul Ion Toma, este acuzat de săvârșirea încălcării regulilor de securitate a circulației și exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății în următoarele circumstanțe.

Conform rechizitoriului lui Ion Toma i se pretinde că la 08.04.2016 aproximativ la ora 18 și 05 min. conducea automobilul de model „ KIA Sportage” cu n/i DA989PE (Italia) în mun. Chișinău pe str. Miron Costin 7, deplasându-se cu spatele pe trotuar spre partea carosabilă. În continuare, Ion Toma este acuzat că ignorând din imprudență cerințele Regulamentului Circulației Rutiere aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 357 din 13.05.2009, nu a manifestat dexteritate în conducere, nu a ținut cont de faptul că deplasarea cu spatele prezintă o anumită complexitate, că se deplasează pe trotuar unde pot fi și pietoni care apriori au prioritate, a continuat deplasarea fără a racorda viteza de deplasare la una ce i-ar asigura siguranța rutieră, nu a apelat la ajutorul unei persoane din afara vehiculului și ca rezultat cu partea din spate a automobilului condus, a tamponat pietonul Mavra Laur, care se deplasa de-ă lungul carosabilului. Se pretinde că urmare a impactului pietonul Mavra Laur, s-a ales cu vătămări corporale medii manifestate prin fractura de capitellum osului humeral cu deplasare și fractura de cap al osului radial Mason II, fapt consemnat în raportul de expertiză medico-legală nr. 1205/D din 27.06.2016.

Astfel, lui Ion Toma i se impută săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal.

Prin prezenta intervenim cu cererea ridicării excepției de neconstituționalitate a sintagmei „încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății” din alin. (1) a art. 264 CP RM. În acest sens, anexăm formularul sesizării privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În partea aspectelor procedurale ale cererii evidențiem că la data de 09 februarie 2016, prin Hotărârea nr.2 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), Curtea Constituțională a explicat că:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului,

decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

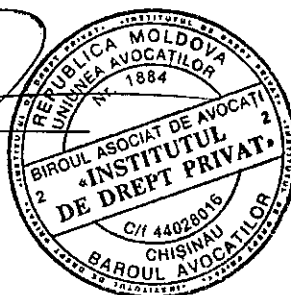
În baza celor expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) și g) din Constituție

SOLICITĂM:

1. Admiterea cererii;
2. Dispunerea prin Încheiere asupra ridicării excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății*” din alin. (1) a art. 264 CP RM.

Anexă: Sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate – 3 exemplare.

Alexandru BOT
Avocatul lui Ion TOMA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I. OBIECTUL SESIZĂRII:

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității dispoziției de la art.264 alin. (1) Cod penal, în partea sintagmei: „*încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății*”.

II. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

1. Prevederi relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr.1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„(...)

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia”.

Articolul 15 Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea”.

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;

(...)

c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării; (...).”

Articolul 72

Categorii de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(...)

(3) Prin lege organică se reglementează:

(...)

n) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;

Articolul 134

Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat”.

Articolul 135

Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; (...).”

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

„(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sînt definitive și nu pot fi atacate”.

2. Prevederi relevante ale Legii cu privire la Curtea Constituțională, nr.317 din 13 decembrie 1994 (M.O., 1995, nr.8) sunt următoarele:

Articolul 4. Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

a) exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(...)

(2) Competența Curții Constituționale este prevăzută de Constituție și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică”.

3. Prevederi relevante ale Codului jurisdicției constituționale, nr.502 din 16 iunie 1995 (M.O., 1995, nr.53-54) sunt următoarele:

Articolul 2. Autoritatea de jurisdicție constituțională

„(1) Unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea

Constituțională.

(2) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat”.

Articolul 4. Competența în materie a Curții Constituționale

„(1) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională:

a) efectuează, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(...)

(2) Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994.

(3) Curtea Constituțională examinează în exclusivitate chestiuni de drept”.

Articolul 7. Presumția constituționalității actelor normative

„Orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional pînă cînd neconstituționalitatea lui va fi dovedită în procesul justiției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod”.

4. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, în vigoare pentru Republica Moldova din 01.02.1998

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. (...)”.

Articolul 7. Nicio pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvîrșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decît aceea aplicabilă în momentul săvîrșirii infracțiunii. (...)”.

Articolul 13. Dreptul la un remediu efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale”.

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept

„Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizînd unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decît cele prevăzute de această Convenție”.

5. Prevederi relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului, ratificată prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr.217 din 28.07.1990

Articolul 11

„(...)

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau, în momentul cînd au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va

aplica nici o pedeapsă mai grea decît aceea care era aplicabilă în momentul cînd a fost săvîrșit actul cu caracter penal”.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT

În fapt, pe rolul Judecătoriei Râșcani se află cauza penală în baza căreia inculpatul Ion Toma, este acuzat de săvârșirea încălcării regulilor de securitate a circulației și exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății în următoarele circumstanțe.

Conform rechizitoriului lui Ion Toma i se pretinde că la 08.04.2016 aproximativ la ora 18 și 05 min. conducea automobilul de model „ KIA Sportage” cu n/î DA989PE (Italia) în mun. Chișinău pe str. Miron Costin 7, deplasându-se cu spatele pe trotuar spre partea carosabilă. În continuare, Ion Toma este acuzat că ignorând din imprudență cerințele Regulamentului Circulației Rutiere aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 357 din 13.05.2009, nu a manifestat dexteritate în conducere, nu a ținut cont de faptul că deplasarea cu spatele prezintă o anumită complexitate, că se deplasează pe trotuar unde pot fi și pietoni care apriori au prioritate, a continuat deplasarea fără a racorda viteza de deplasare la una ce i-ar asigura siguranța rutieră, nu a apelat la ajutorul unei persoane din afara vehiculului și ca rezultat cu partea din spate a automobilului condus, a tamponat pietonul Mavra Laur, care se deplasa de-a lungul carosabilului. Se pretinde că urmare a impactului pietonul Mavra Laur, s-a ales cu vătămări corporale medii manifestate prin fractura de capitelium osului humeral cu deplasare și fractura de cap al osului radial Mason II, fapt consemnat în raportul de expertiză medico-legală nr. 1205/D din 27.06.2016. Astfel, lui Ion Toma i se impută săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal.

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Reieșind din prevederile art.7 alin.(3) Cod de procedură penală în coroborare cu Hotărârea Curții Constituționale, nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, se constată că în procesul judecării cauzei, dacă instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de către partea în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Cu referire nemijlocită la sintagma de la alin.(1) art. 264 Cod penal „încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății” din alin. (1) a art. 264 CP RM:

Determinarea întinderii sferei ilicitului penal este o prerogativă exclusivă a fiecărui stat. Altfel spus, în calitatea sa de garant al ordinii publice, statul este liber de a adopta măsuri penale necesare în vederea apărării ordinii de drept, aceasta presupunând în primul rând libertatea de a califica o faptă drept infracțiune. În același timp, pentru ca destinatarul și beneficiarul legii penale să cunoască care este preceptul incriminării, legiuitorul este obligat să adopte texte accesibile, precise, lipsite de echivoc, adică să respecte principiul legalității incriminării, fapt care concordă cu prevederile alin.(2) art.23 din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, iar pentru a realiza acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

După modul de descriere a laturii obiective a infracțiunii vizate, dispoziția alin.(1) art. 264 Cod penal se situează la nivelul unei grave deficiențe tehnico-legislative, care incontestabil are un impact negativ asupra actului de înfăptuire a justiției. În special, obiectăm asupra modului de descriere a urmărilor prejudiciabile ale acestei infracțiuni, desemnate prin sintagma „vătămare medie a integrității corporale”. Întrucât textele de lege enunțate nu au reglementare legislativă înserată în Codul Penal, există riscul real de instaurare a arbitrarului judiciar.

E de subliniat că principiul legalității incriminării pretinde legiuitorului adoptarea unor texte **complete** (pentru a acoperi toate ipotezele de bază ale incriminării) și **precise** (pentru a servi la stabilirea exactă a sensului unor termeni sau expresii și la determinarea fără echivoc a limitelor reale ale câmpului

incriminării), cerințe consacrate atât în planul cadrului juridic național (alin.(3) art.53 al Legii privind actele legislative, nr.780 din 27.12.2001 (M.O., 2002, nr.36-38)), cât și reținute în jurisprudența CtEDO. Cu această ocazie, amintim că CtEDO a fost chemată de nenumărate ori să se expună asupra coraportului dintre principiul generalității legilor și principiul legalității incriminării și, cu această ocazie, să constate dacă s-a încălcat sau nu art.7 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Liberațiilor Fundamentale.

Astfel, în cauza *Kokkinakis împotriva Greciei* [CEDO, 25.05.1993, par.40], instanța europeană a decis cu caracter de principiu că legalitatea incriminării este îndeplinită „atunci când individul poate să știe, pornind de la prevederea normei pertinente și, la nevoie, cu ajutorul interpretării date de jurisprudență, ce acțiuni și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală.”

Tocmai poziția Curții Europene expusă supra constituie punctul culminant al polemicii ridicate. Considerăm că, reieșind din conjunctura textului de lege de la alin.(1) art. 264 Cod penal, destinatarul și beneficiarul normei de incriminare nu poate deduce sau cel puțin anticipa, **care anume urmări prejudiciabile pot să angajeze răspunderea penală**, care de altfel nici nu fac parte componentă a Codului Penal.

Este adevărat că formula urmărilor prejudiciabile prevăzută *de lege lata*, permite păstrarea stabilității legii în condițiile dinamismului. Însă, tot atât de adevărat este și pericolul instaurării arbitrariului din partea subiecților abilitați cu aplicarea legii penale. Aceasta deoarece nu există o practică judiciară uniformă referitoare la interpretarea urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii de la alin.(1) art. 264 Cod penal, fiind lăsată la latitudinea exclusivă a experților judiciari.

Amintim cu această ocazie că, una dintre condițiile esențiale a statului de drept, așa cum se pretinde în alin.(3) art.1 al Constituției Republicii Moldova, este aplicarea cu strictețe a principiului legalității - principiu general de drept al supremației și respectării necondiționate a dreptului, garantat de art. 7 din Convenția Europeană în coroborare cu preambulul Constituției Republicii Moldova.

Aplicarea art.7 din Convenție, impune astfel principiul legalității faptei penale, ceea ce presupune că nu se poate aplica o sancțiune unei persoane decât dacă aceasta este prevăzută de lege. Noțiunea de lege cunoaște o calificare autonomă în jurisprudența CtEDO, fiind considerată lege doar acea dispoziție care este accesibilă și previzibilă (*in claris non fit interpretatio*), adică al cărei conținut poate fi cunoscut de către oricine și care este enunțată în termeni suficienți de clari pentru ca oricine să îi poată anticipa consecințele (*lex certa*). Astfel, **previzibilitatea presupune ca orice persoană să fie în măsură să înțeleagă ce acțiuni sau inacțiuni sunt interzise, pentru a-și putea regla comportamentul.**

Cele invocate, raportate la dispoziția art. 264 alin. (1) Cod Penal, demonstrează caracterul defectuos al normei. Astfel, Codul Penal, deși, stipulează fără drept de derogare în art. (1) alin. (1) că este unica Lege Penală a Republicii Moldova, acesta nu reglementează nici în parametri determinabili noțiunea vătămării medii a integrității corporale sau a sănătății. Mai mult, în detrimentul rigurozității cu care a fost investit de legiuitor Codul Penal, definirea noțiunii vizate este lăsată la latitudinea Ministerului Sănătății, fără ca cel puțin această autoritate să fie investită cu prerogative de legiuitor. În particular, noțiunea vătămărilor medii, este reglementată de Partea III din Regulamentul de Apreciere Medico-Legală a Gravității Vătămării Corporale, nr. 199 din 27.06.2003, aprobat prin Ordinul nr. 99 din 27.06.2003. Conform acestui act normativ criteriile de calificare a vătămărilor corporale medii sunt:

- a) lipsa pericolului pentru viață;
- b) lipsa tuturor consecințelor, prevăzute de Regulament, cu referință la vătămrile corporale grave;
- c) dereglarea sănătății de lungă durată;
- d) incapacitatea permanentă însemnată de muncă.

În consecință, raportată la caz, încălcarea principiului legalității e ușor sesizabilă în condițiile în care un act subsecvent legii precum Ordinul Ministerului Sănătății nr. 99 din 27.06.2003, este investit contrar Constituției cu statut de lege organică a cărei scop este suplینirea Codului Penal.

În jurisprudența sa anterioară Curtea Constituțională a statuat constant că actele subsecvente legii, se emit în scopul concretizării, executării corecte și efective a acesteia, normele cuprinse în asemenea acte nu pot avea caracter primar, nu pot modifica cadrul stabilit prin actul

legislativ, executivul neavând competență normativă primară (HCC nr.7 din 11.02.1999, nr.46 din 21.09.1999, nr.62 din 23.11.1999, nr.22 din 18.05.2000, nr.6 din 06.02.2001, nr.21 din 18.04.2002, nr.22 din 28.09.2004, nr.18 din 06.10.2005).

Or, în cazul Ordinului Ministerului sănătății nr. 99 din 27.06.2003 e de constatat că prin acesta în fapt sunt reglementate noțiunile Codului Penal, fără ca respectiva lege organică să delege asemenea atribuții autorității de specialitate. Deci, cu alte cuvinte sunt obstrucționate normele art. 66 lit. a) și 72 alin. (1) și (3) lit. n) din Constituție, care investeste doar Parlamentul cu dreptul de adopta legi organice, care să reglementeze infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora.

Pentru comparație Codul Penal al României prin art. 193 și 194, reglementează expres diferențierea vătămarilor corporale sau ale sănătății inserate în componentele de infracțiune de „lovire sau alte violențe” și „vătămare corporală”. Astfel, în echivalentul legislației naționale, Codul Penal al României definește vătămarile medii ca fiind fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile, iar vătămarea gravă - leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane, care au necesitat, pentru vindecare, mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale. E de constatat că Ordinul Ministerului sănătății nr. 99 din 27.06.2003, la demarcarea vătămarilor grave și medii, la fel uzează de variația perioadelor de timp necesare restabilirii integrității fizice persoanei, însă spre deosebire de Legea penală a României, aceste reglementări nu sunt inserate în corpul Codului penal a Republicii Moldova.

În final, raportând textul de lege „încălcarea ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății” consacrat în alin.(1) art. 264 Cod penal la aspectele abordate de CtEDO în această materie, ne convingem despre pericolul real ca Republica Moldova să fie condamnată pentru încălcarea art.7 din Convenția Europeană. Or, în limita sintagmei „vătămare medie” nu poate fi încheagată incriminarea săvârșirii infracțiunii de la art. 264 alin. (1) CP RM, în condițiile în care respectiva nu răspunde condițiilor elementare de legalitate. Astfel, în cazul Golder, Silver și alții c/ Regatului Unit (1983) și Sunday Times, Comisia și Curtea Europeană au stabilit două mari condiții de legalitate:

„Mai întâi, este necesar ca legea să fie suficient de **accesibilă**, cetățeanul trebuie să poată dispune de informații suficiente, în circumstanțele cauzei, cu privire la normele juridice aplicabile într-un caz dat.

În al doilea rând, nu poate fi considerată lege decât o normă enunțată cu destulă **precizie**, pentru a permite cetățeanului să-și reglementeze conduita [...]”.

Curtea Europeană a dezvoltat ideea de legalitate în anul imediat următor în cauza Malone c/ Regatului Unit, instituind în acest sens o a treia condiție - **claritatea**:

„Legea ar fi împotriva supremației dreptului, dacă puterea de apreciere acordată executivului nu ar cunoaște limita. În consecință, legea trebuie să definească extinderea și modalitatea de exercitare a unei asemenea puteri cu suficientă claritate - ținând seama de scopul legitim urmărit - pentru a oferi individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului”.

În concluzie, accesibilitatea, previzibilitatea și claritatea reprezintă trei componente ale legalității în viziunea Convenției care se referă la exercitarea de către stat a puterii sale discreționare în scopuri legitime.

V. CERINȚELE AUTORULUI

Reieșind din cele relevate, în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art.4 alin.(1) lit.a), art.24 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a), art.39 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității sintagmei „încălcarea ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății” din alin. (1) a art. 264 CP RM.

Alexandru BOT
Avocatul lui Ion Toma

